

EPI-aktuellt

Vol 2
Nr 14
3 april 2003

Nyhetsbrev från Avdelningen för Epidemiologi, Smittskyddsinstitutet

Redaktör: [Ragnhild Janzon](#), tfn 08-457 23 64
Ansvarig utgivare: [Johan Giesecke](#), tfn 08-457 23 60
Fax: 08-30 06 26
E-post: epi@smi.ki.se
Prenumeration: Via formulär på [SMI:s hemsida](#)

Innehåll

- Ny studie visar skyddande effekt av vin mot födoämnessmitta
- Svår akut luftvägsinfektion (SAL): Nya reserekommendationer
- Svår akut luftvägs infektion (SAL): Ny falldefinition
- Svår akut luftvägs infektion (SAL): Anmälan
- Svår akut luftvägs infektion (SAL): Landsinformation

Notiser

Ny studie visar skyddande effekt av vin mot födoämnessmitta

En i epidemiologiska kretsar mycket omtalad studie från USA 1992 visade att personer som drack alkohol samtidigt som de åt ostron infekterade med hepatit A-virus löpte lägre risk att få gulsot än de som inte drack alkohol till maten [1].

Nu redovisar det nordportugisiska smittskyddsinstitutet (Centro Regional de Saúde Pública do Norte) en liknande studie i Eurosurveillance Weekly - denna gång gällande *Salmonella* Enteritidis PT1 [2]: I oktober förra året deltog 4-500 personer i en lunch i en portugisisk stad. Ett stort antal insjuknade med gastroenterit. Centro Regional startade en fall-kontroll-studie, där fallen var personer som sökt sjukhus med gastroenterit efter lunchen. *Salmonella* Enteritidis PT1 hittades i 25 av 30 avföringsprov från ett urval av dessa fall. Kontrollerna valdes genom att fallen fick uppge en person som deltagit i lunchen, men som inte varit sjuk. Man intervjuade 124 fall och 91 kontroller.

Analysen visade att smittkällan med hög sannolikhet var en torskpoj ("cod fish pastry"), för vilken 2 x 2-tabellen blev

	Sjuk	Frisk
Ätit torskpoj	118	45
Ej ätit torskpoj	6	49

OR blir 21 med ett 95 % konfidensintervall från 8 till 61.

Man delade sedan upp populationen i dem som druckit rödvin till maten och dem som inte gjort det. Uppgift om vin saknades för flera intervjuade, men av de 35 som uppgav att de druckit rödvin till sin torskpaj insjuknade 20 (57%), jämfört med 56 av 66 (85%) av dem som sade sig ha ätit paj utan rödvin. Den skyddande effekten av rödvin är signifikant (OR=0.37, p=0.004). Vid lunchen serverades även vitt vin, champagne och brandy, vilka alla tre också visade sig ha skyddande effekt, men inte statistiskt signifikant (för få exponerade). Däremot kunde man visa att risken för sjukdom minskade signifikant med antal alkoholsorter man druckit (χ^2 -test för trend: p=0.016).

1. Desenclos JC, Klontz KC, Wilder MH, Gunn RA. The protective effect of alcohol on the occurrence of epidemic oyster-borne hepatitis A. *Epidemiology* 1992; **3**: 371-4.
2. Correia AM, Gonçalves G, Gomes A, Oliveira B, Gonçalves J, Miranda M. The protective effect of alcoholic beverages in a foodborne outbreak of *Salmonella* Enteritidis PT1 in northern Portugal. *Eurosurv Wkly* 27 mars 2003; www.eurosurveillance.org/ew/2003/030327.asp#3

[Johan Giesecke](#)

Utbrott

Svår akut luftvägs infektion (SAL): Nya reserekommendationer

Smittskyddsinstitutets råd vad gäller resor till Guangdongprovinsen och Hongkong

Bakgrund

Sedan november 2002 förekommer en med stor sannolikhet virusorsakad infektion, benämnd Svår Akut Luftvägsinfektion (SAL), i delar av Sydostasien. Epidemin tycks ha börjat i Guangdongprovinsen i södra Kina och sedan, i slutet av februari, spritts till Hongkong. Från dessa två områden har spridning skett till bl.a. Hanoi i Vietnam, Kanada och Singapore.

SAL har följande karakteristika:

- Tiden från smitta till insjuknande är 2-7 dagar
- Insjuknandet karakteriseras av feber över 38 samt muskel- och huvudvärk. Diarré kan förekomma.
- Efter 2-4 dagar uppträder torrhosta, som hos cirka 10% av patienterna utvecklas till en svår form av lunginflammation, vilken kan kräva vård i respirator.
- Dödligheten är 3-4%.
- Svåra symptom och död tycks vara vanligare hos personer över 40 år, speciellt om de har underliggande sjukdomar.
- Smitta tycks överföras genom salivkontakt, d.v.s. som dropp- eller kontaktsmitta.

Den 26/3 2003 utfärdade Smittskyddsinstitutet en resevarning där vi uppmanade resenärer från Sverige att avstå från icke nödvändiga resor, t. ex. semesterresor till Guangdongprovinsen, Hongkong och Hanoi. Orsaken till denna varning var främst att sjukvården i dessa områden var hårt ansträngd och att adekvata vårdresurser för allvarliga sjukdomar därför inte kunde garanteras.

Sedan den 26/3 har antalet fall av SAL drastiskt ökat i Guangdong och Hongkong. Klockan 15:00 svensk tid den 2 april 2003 var antalet rapporterade fall av SAL 2223, av vilka 78 avlidit. Från Kina rapporteras 1190 fall, främst i Guangdongprovinsen, och från Hongkong 708 fall. I Hanoi har däremot inga fall inträffat under de senaste 10 dagarna. I övriga områden av världen tycks epidemin vara under kontroll. Tillgänglig information från Kina tyder inte på att

spridning av epidemin sker i Peking eller Shanghai.

Uppdaterad resevarning:

- I linje med Världshälsoorganisationens rekommendationer avråder Smittskyddsinstitutet från icke nödvändiga resor till Guangdongprovinsen i Kina samt till Hongkong.
- Eftersom epidemin tycks vara under kontroll i Hanoi och då man därifrån rapporterar att det finns tillgång till fungerande sjukvård, dras den tidigare resevarningen för detta område tillbaka.
- Personer med akuta eller kroniska luftvägssjukdomar skall vara medvetna om att de kan vägras medfölja flygplan från Sydostasien och andra regioner, t.ex. Kanada.

[Ragnar Norrby](#)

Svår akut luftvägs infektion (SAL): Ny falldefinition

Gäller från 030403

Misstänkt fall

1. En person som efter 1 november 2002* insjuknar med
 - hög feber (>38°C)
OCH
 - hosta eller andningspåverkan
OCH en eller fler av följande:
 - **nära kontakt**** under de 10 dagarna före symptomdebut med en person som är ett misstänkt eller sannolikt fall av SAL
 - vistelse under de 10 dagarna före symptomdebut i något av de områden som anges av Smittskyddsinstitutet som "**Område med lokal smittspridning*****" (se www.smittskyddsinstitutet.se)
2. En person med en oförklarad akut luftvägssjukdom som lett till döden efter 1 november 2002*, men där ingen obduktion utfördes
OCH en eller fler av följande:
 - **nära kontakt**** under de 10 dagarna före symptomdebut med en person som är ett misstänkt eller sannolikt fall av SAL
 - vistelse under de 10 dagarna före symptomdebut i något av de områden som anges av Smittskyddsinstitutet som "**Område med lokal smittspridning*****" (se www.smittskyddsinstitutet.se)

* Övervakningsperiodens början är satt till 1 november 2002 för att få med fall av atypisk pneumoni i Kina som nu definieras som SAL. Internationell spridning av SAL rapporterades först i mar 2003 för fall som debuterat i februari 2003.

**Nära kontakt: att ha vårdat, bott med eller haft direkt kontakt med luftvägssekret eller kroppsvätskor från ett misstänkt eller sannolikt fall av SAL

*** Område med lokal smittspridning: Ett område där lokal(a) smittkedja(or) förekommer enligt rapport från lokala hälsomyndigheter

Sannolikt fall

1. Ett misstänkt fall med röntgenologiska tecken som överensstämmer med lunginflammation eller "respiratory distress syndrome" (RDS).
2. Ett misstänkt fall med fynd vid obduktion som överensstämmer med den patologiska bilden vid "respiratory distress syndrome" utan någon identifierbar etiologi.

Exklusionskriteria

Ett fall skall exkluderas om en annan diagnos helt förklarar sjukdomen.

Omklassificering av fall

Eftersom SAL för närvarande är en uteslutningsdiagnos så kan status för ett rapporterat fall ändras över tiden. En patient skall alltid vårdas adekvat kliniskt, oberoende av fall-status.

- Ett fall som initialt klassificeras som misstänkt eller sannolikt skall avskrivas om en annan diagnos helt kan förklara sjukdomen
- Alla misstänkta fall som efter utredning uppfyller den sannolika falldefinitionen skall klassificeras om som "sannolika"
- Misstänkta fall med normal lungröntgen skall vårdas som bedöms lämpligt och övervakas i 7 dagar. De som inte tillfrisknar som förväntat skall åter undersökas med lungröntgen.
- De som tillfrisknar utan komplikationer skall kvarstå som "misstänkta" om ingen alternativ diagnos erhålls.
- Ett misstänkt fall som dör men ej blir obducerad skall kvarstå som "misstänkt" om inte han/hon senare visas ingå i en smittkedja som uppstod efter sjukdomen.
- Om en obduktion utförs som inte visar några tecken på RDS så skall fallet klassificeras som "avskrivet".

Svår akut luftvägs infektion (SAL): Anmälan

Enligt Socialstyrelsen skall misstänkt eller sannolikt fall av SAL anmälas av behandlande läkare till Smittskyddsinstitutet. För att säkerställa att anmälningsförfarandet fungerar har vi sedan 18 mars en **aktiv övervakning** innebärande att landet smittskyddsläkare varje dag rapporterar in nya sådana fall till Avdelningen för epidemiologi vid SMI. Åtterrapporering sker dagligen via [vår hemsida](#), med uppgift om kön, ålder och resmål – dock inte med uppgift om anmälande landsting av sekretesskäl.

För vidare rapportering till WHO, Socialstyrelsen och Regeringen behöver vi även information om vad som fortsättningsvis händer dessa patienter: Vi önskar därför från smittskyddsläkarna även få uppgifter:

- 1) Om vilka symptom patienten har haft (inklusive uppgift om feber)
- 2) Om vilken mikrobiologisk diagnostik som har gjorts
- 3) Om lungröntgen har utförts och vad den i så fall visade
- 4) Om misstanken på SAL är avskriven, och i så fall på vilka grunder
- 5) Om patienten är hemskrivnen, och när
- 6) Om vilka förhållningsregler patienten har fått

Svår akut luftvägs infektion (SAL): Landsinformation

Guangdongprovinsen Kina

Hela epidemin började sannolikt i Guangdong någon gång under hösten 2002. Under perioden november till mitten av februari rapporterades 305 fall. Denna siffra har under de senaste veckorna mer än fördubblats.

Smittskyddsinstitutets bedömning: I området finns ett mycket stort antal migranter från övriga Kina. Uppgifterna från provinsen är knapphändiga, men vår bedömning är att smittspridningen inte är under kontroll och vi avråder därför svenskar från att resa till området.

Hong Kong

Utbrottet i Hong Kong började med en sjuk läkare från Guangdong på tillfälligt besök i Hong Kong. Den 21 februari bodde han på Hotel Metropole, där han orsakade smitta hos ytterligare 12 personer. Dagen därpå blev han inlagd på Prince of Wales hospital, där han orsakade det först sjukhusutbrottet. De 12 övriga smittade personerna på hotellet har sedan gett upphov till utbrott i Hanoi, Toronto, Singapore, flera ytterligare sjukhusutbrott i Hong Kong (se nedan) samt enstaka fall i USA och Thailand.

Från att ursprungligen ha varit smitta enbart bland sjukvårdspersonal och nära anhöriga till sjuka patienter har en omfattande smittspridning skett i ett stort bostadskomplex, Amoy Garden. Hela denna byggnad har satts i karantän. Daghem och skolor har hållits stängda under ett antal dagar. Strikta karantänsbestämmelser har införts.

Flygpassagerare från Hong Kong hälsokontrolleras före avfärden

Smittskyddsinstitutets bedömning: Smittspridningen i Hong Kong är inte under kontroll och sjukvården är extremt hårt belastad. Vi avråder därför svenskar från att resa till området.

Vietnam

Smittspridningen i Hanoi började med att en person som blivit smittad på Hotel Metropole i Hong Kong insjuknade under vistelse i Hanoi och blev inlagd på Franska sjukhuset. En stor andel av sjukvårdspersonalen har insjuknat och sjukhuset har hållits stängt sedan 28 mars. En mer begränsad smittspridning har även skett på Bach Mai-sjukhuset. Även anhöriga till personal har sjuknat, men vi har inte några indikationer på smittspridning ute i samhället.

Smittskyddsinstitutets bedömning: Det har nu gått mer än 10 dagar utan att något nytt fall rapporterats och vi avråder därför inte längre från resa till området. Sjukvården kan dock fortfarande vara ansträngd av tidigare SAL-patienter.

Övriga Kina (inklusive Taiwan)

Enstaka (tillresande) fall har rapporterats från Beijing (Peking), närliggande Shanxi-provinsen och Taiwan, men det finns inga rapporter om pågående utbrott.

Smittskyddsinstitutets bedömning: Informationen från övriga Kina är knapphändig, men så länge det inte finns indikationer på smittspridning ute i samhället avråder vi inte från resa till dessa områden.

Singapore

Liksom i Hanoi började smittspridningen i Singapore hemvändande resenärer som bott på Hotel Metropole i Hong Kong. Smittspridningen som hittills drabbat cirka 100 personer har varit begränsad till vårdpersonal och nära anhöriga till sjuka personer. Smittspridningen till vårdpersonal har kraftigt avtagit efter det att strikta vårdhygieniska rekommendationer införts. Långtgående åtgärder har vidtagits för att förhindra smittspridning i samhället; stängda skolor

och daghem, intensiv kontaktpårning, strikt isolering av alla misstänkta SAL-patienter, karantän i hemmet för mer än 300 personer som haft direktkontakt med kända SAL-patienter.

Smittskyddsinstitutets bedömning: Smittspridningen bedöms vara under god kontroll, även om den ännu inte upphört helt, och vi avråder inte från resa till området.

Kanada

I Kanada har man haft en pågående smittspridning i Toronto (Ontario) samt enstaka fall rapporterade från British Columbia och Manitoba. Smittan fördes till landet av en familj med rötter i Hong Kong som varit där på besök och bott på Hotel Metropole. Smittspridningen har främst skett bland vårdpersonal samt inom en begränsad kinesisk befolkningsgrupp. Omfattande insatser har gjorts för att förbättra den vårdhygieniska standarden och karantänsbestämmelser för kontakter till sjuka personer har införts.

Smittskyddsinstitutets bedömning: Smittspridningen är troligen ännu inte helt under kontroll, men smittrisken för svenskar i området bedöms vara mycket liten, varför vi inte avråder från resa till området.

Övriga Asien (inklusive Thailand)

Från Thailand rapporteras enstaka importfall, men inte någon lokal smittspridning. Inga fall har rapporterats till WHO från övriga asiatiska länder.

Smittskyddsinstitutets bedömning: Det finns inte några medicinska skäl att undvika resor till dessa länder. Ett växande antal länder inför dock olika former av reserestriktioner vid inresa från SAL-drabbade områden.

[Karl Ekdahl](#)

[Frågor och svar om SAL](#)
[Reserekommendationer](#)
[Innehållssida - SAL](#)

Länkar till andra smittskyddsnyheter

[CDR Communicable Disease Report \(Storbritannien\)](#)

[EPI-NEWS \(Danmark\)](#)

[Eurosurveillance Weekly](#)

[MMWR](#)

[MSIS-rapport \(Norge\)](#)

[ProMed](#)

[WHO Disease Outbreaks News](#)